

Szerkesztőségi iroda:
Nagybeeskerek,
Zapolya-utca 1-ső szám.
bőv a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
bőv a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.
Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Előfizetési árak.
Egész évre ——— 24 kor.
Félévre ——— 12 :
Negyedévre ——— 6 :
Egy hóra ——— 2 :
— Egyes szám ára 8 fill. —
Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.
Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 142. szám.

Kedd június 23.

A magyar kulturáért.

— június 23.

Mint már hírül adtuk, szombaton és vasárnapon Budapesten országos gyűlésre jöttek össze az összes magyar kulturális egyesületek, hogy a magyar nemzeti művelődésért közös erővel dolgozzanak.

A kongresszuson elhangzott nagy jelentőségű beszédek — mint aminők Széll Kálmán és Rákosi Jenő nagy beszédei, valamint Apponyi Albert gróf kijelentései — tiszta képet nyújtanak arról a programról, amelynek alapján a magyar közművelődési egyesületek együttes erővel munkálkodni kívánnak.

Ez a program nemcsak szűkösen nemzeti, de európai is, amellyel azonban, hogy európai, viszont törülmetszetten magyar.

Azért vagyunk európeerek, mert jó magyarok vagyunk; mert nem látjuk át, hogy ezer év próbáját megállott fajunknak ne volna jussa a világ minden javához, szépségéhez, kitalálásához és haladásához. De miderre éppen azért tartjuk a jussunkat, hogy még teljesebbé, még biztosabbá tegyük életünket — s eszünk agában sincs bármely kulturális vagy politikai jóért egy porszemet is cserébe adni e teljességből és biztosságból. Veszünk is, kapunk is; minden, amivel a világnak tartozunk az, hogy egy erős országot tartunk itt fenn Európa körében s Európának ezt az eminens érdekét szolgáljuk azzal, ha a legridegebb önértéssel utasítunk vissza minden idegen tolokodást, mely feltételeket merne szabni arra, hogy mi a világon legyünk.

Mindig a magunk erejéből élünk, most is a magunk erejében bízunk, — s ez erők titka az, hogy nem kíméljük és habozás nélkül tesszük próbára, mikor nemzeti és állami eszménkről van szó. Boldoggá tenni mindenkit, aki ennek közösségébe tartozik: magunk iránt is kötelességünk. De vaskézzel törni össze

mindenkit és minden törekvést, aki s ami a mi egységünket s magyarságunkat kikezdi: az is kötelességünk mindenek iránt, akiknek csak úgy adhatunk boldog és fejlődő hazát, s kötelességünk Európa iránt is, melynek csak így biztosíthatjuk azt a tisztázott egyensúlyt, amely nélkül e monarchia olyan tűzfészek gyanánt tenné bizonytalanná Európát, mint a boldogtalan törökség. Se nem titkoljuk, se nem szégyeljük, se nem engedünk belőle, hogy ez az ország a miénk, magunknak akarjuk megtartani, magunk akarjuk vezetni. Aki utunkban áll, ellökjük az utból; aki ellenünk lázad, leverjük s azért akarunk műveltek, gazdagok, felvilágosultak és európeerek lenni, amiért a hadseregeket is manlicherrel szerelik ma fel, nem kovás puskával. Vagyis: nem alázatos lemondásból, hanem okos önzésből; nem bocsánatot kérve, hogy a világon merünk lenni, hanem megmutatva a világnak, hogy nem hagyjuk magunkat belőle kismimmizni.

Ezt vallja a magyar társadalom: kifelé a nagyvilág előtt, befelé mindenek előtt, megértő és segítséget ajánló izenetül a kormányzati politika számára. Nem nehéz találkozniok; ugyanazon lélek hatja át mindkettőt s ahogy végignézzük nemzeti kulturaháborunk vezérkarán, már megtestesülve látjuk benne azt az egységet, melyet nem hagy s tökéletesebbé kíván fejleszteni.

Együtt vannak ime kormányférfiak s a kormányzati politikában részt nem vevők; együtt van állam, társadalom, publicisztika, magános munka és hivatalos alkotás. A kultúra minden erejével rajta van a magyarság, hogy végbevigye a legnagyobb kulturtettet, mely minden nemzet és állam számára abban áll, saját magáért megtartsa, kifejleszse és biztossá a jövőnd minden eshetőségével szemben. Ez munka, amelyhez van terve, háboru, amelyhez van ereje s munkában és háboruban vannak arravaló vezérei.

Gazdasági iskola Nagybeeskereken.

Nagybeeskerek, június 23.

Mint ismeretes, a „Torontál” nyomán annak idején tudomására jutott Nagybeeskerek városának, hogy Makó városa az ottani önálló gazdasági iskolát meg akarja szüntetni. A város képviselőtestülete e híradás alapján azzal a kéressel fordult a földmivélsügyi miniszter utján a kultuszminiszterhez, hogy a Makón esetleg beszűntetendő iskolát Nagybeeskerekre tegye át. Erre vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi miniszter most a következő leiratot intézte a város polgármesteréhez:

Nagybeeskerek város polgármesterének f. é. március hó 17-én 5568 sz. a. a földmivélsügyi miniszter urhoz intézett és illetékes intézkedés céljából hozzám juttatott azon fejtérjesztésére, amelyben a makói önálló gazdasági népiskolának netaláni megszüntetés esetén Nagybeeskerekre való áthelyezését kéri. értesitem a város közönségét, hogy ezen iskolát, miután annak minden szükségletéről időközben Makó városa gondoskodott, meg nem szüntettem, ellenben hajlandó vagyok Nagybeeskereken is a 13—15 éves idevonatkozó mindkét nemű tanköteleseknek megfelelő, főleg gyakorlati oktatására hasonló iskolát szervezni.

E végből Nagybeeskerek város közönsége szabályszerű és a törvényhatóság részéről is jóváhagyandó határozatban köteles biztosítani a szervezendő önálló gazdasági népiskola gyakorló céljaira 20 kat. hold alkalmas gyakorló területet oly helyen, ahol a gyakorlati tanítás minden nehézség nélkül megvalósítható; köteles az iskolát az üzemterv alapján előzetesen megállapítandó élő és holt leltári tárgyakkal, valamint a gazd. és tanügyi célokra felhasználandó épületekkel ellátni, az évenkénti üzemi költségekről gondoskodni, az alkalmazandó tanerők után az évi 24 koronás tanítói nyugdíjárulékot fizetni és a felszerelések jókarban tartásával és tűzkár elleni biztosításával járó kiadásokat viselni. Végre köteles a város az iskola gazd. évenkénti tiszta jövedelmének 20%-át a mindenkori gazdasági szaktanítónak átengedni. Ezen járulmányok ellenében tárcám terhére gondoskodom úgy a szaktanító, valamint a szaktanítónő illetményeiről és a szükséges taneszközök engedélyezéséről. Amennyiben pedig a város a szaktanító részére szabályszerű természetben való lakásról gondoskodik, annak egyenértéke fejében a város javára átengedem a szaktanító törvényszerű lakbérét.

A „TORONTÁL” tárcája.

A szegény ember büszkesége.

— Hát hol csavarogtunk? Mert csak nem akarod velem elhitetni, hogy három óráig tart a hivatal?

— Dolgom volt, Piroska. Tovább ott kellett maradnom az irodában.

— Bizony, papa, elhült a leves, — szól közbe a három kicsi közül a legnagyobb.

— Szegény kis bogaram, hát megéheztetek.

— De meg ám, — zengik kórusban a kicsik a mamával együtt, aki egy darabig duzzog még, de azután megbékül.

— Sok dolgod volt, Géza?

— Nagyon sok. Az igazgatóság spórol. A múlt hónapban elbocsátottak két embert, helyettük is nekünk kell dolgozni.

— No hallod, ott is hagynám azt a smucig népséget. Agyon dolgoztatnak azért a rongyos fizetésért. Okos, tanult ember vagy és ott semmire se tudod vinni. Máshol kellene szerencsét próbálni.

A férfinak megvillan az agyában, hogy itt lenne az alkalom megmondani az igazat, hogy őt is elbocsátották, hogy jövő hónap elsejétől kenyér nélkül marad.

Es pedig őt a saját hibájából bocsátották el; nem terte el a főkönyvelő ur gorombáskodását, szembezállt vele, megmondta neki a maga igazat, ezért mondtak fel neki.

Ha most megmondhatná! Hogy napok óta jár mindenfelé, hogy hátha találna új alkalmazást, de sehol semmi. Sehol sincs hely. Anyi

az éhes ember, hogy a legszárazabb kenyérhéj után is százan kapnak. Aki kiejti a szájából a kenyeret, az meghalhat éhen. Ma is egy helyen lebzelt mostanáig, ahol volt egy kis kilátása. S a vége az lett, hogy nincs hely. Miért nem maradt ott, ahol volt.

No hallod Géza, veled se multság ám ebédelni. Nem elég, hogy ilyenkor jössz haza, de a világ minden kincseért se szólnál egy jó szót se.

— Ki vagyok fáradva, édes!

Ha el merné mondani! De nem meri. Félt, hogy halálra ijeszti az amugy is gyenge kis asszonykát. Hátha akad mégis valami új hely. Majd megmondja akkor.

S hogy a feléssége ne is faggassa tovább, elindul hazulról.

— Délután is be kell mennünk; egész késő estig dolgozunk lesz.

Ki, ki innen! Mit keres ő ezek között, akiknek a jövő hónapból nem tud kenyeret adni.

Elkeseredett, kínos hangulatban ödög az utcákon. Eszre sem veszi, hogy kiér a városból a városligeti gesztenyefasorba.

Leül egy padra s amint néz maga elé az üres levegőbe, mintha ott látna mindent, ami elmúlt, ami szép volt. Mikor elvette az ő édes kis feleségét, mikor tele volt a szíve szerelemmel, a lelke meg a jövőbe vetett reménységgel. Látja maga előtt a kis vidéki várost, ahol szegényen is olyan boldogul éltek.

S azután feljött ide szerencsét próbálni. S azóta itt nyomorognak szegényen, kínlóva, most pedig vége mindennek, az utolsó falat is kihull a szájukból.

Érdemes tovább küzdeni a biztos vereség tudatában? A sors győzött. Menjen el a győztes utjából, ne várja be, míg az végzi ki. Legjobb lesz hamarosan leszámolni mindennel. Ha ő meghal, a könyörülő társadalom talán majd megszánja az övét. Ő úgy se tudna már rajtok segíteni.

S mint az álmos ember az alváásra, úgy gondol ő a meghalásra. Milyen jó is lesz ott feküdni a föld alatt és nem nyomorogni tovább. Kínos egymásutánban látja a közel jövő elremitő képeit. Az elsején lejáró adósságok, a házban! Kidobják őket a lakásból az utcára, az asszony kétségbeesetten fogja tördelni a kezét, a gyerekek enni kérnek s ő ott fog állni közöttök tehetetlenül, nyomorultán, gyámóltalanul.

Elföldi szemét a kezével, de még így is látja a szörnyű képeket. Nem, ezt nem akarja megélni! De hát mit csináljon?

Egy hang mintha sugná neki:

— Kérd meg azt az embert, hátha visszafogad. A büszke parvenünek jól fog esni a meghódolás, a bocsánatkérés.

Hanem ettől a tanáستól undorral fordul el a lelke. Inkább a halál, mint ez a gyalázat. Az előtt az ember előtt nem fogja magát megaláztatni.

S a halál gondolata megnyugtató varázssá válna lassankint egészen behálózza a lelkét. Ez lesz az egyedüli megoldási mód. Mit is keresne ő tovább ezen a világon? Szegény, nyomorult koldusember hogy is mer egyáltalában élni?

Hanem a halált emlegető lelki hang mellett ott szólt a másik is:

— Kérd meg azt az embert! Alázkodj meg.

S. 22.
levő felté-
z áll
llék-
ással
ozott
:
IA.
anuló-
ES
or
ni.
g.
Sz.-v.
4701
I-III
715
406
328
242
1232
1228
1220
1219
1211
1205
1157
1149
1138
1130
1110
1059
1057
1044
1029
1013
1001
949
Vv. 4711
I-III
715
1031
926
916
915
842
754
736
708
646
185
V.-v.
4811
I-III
715
1031
1008
953

Végre a dereoskei önálló gazd. népiskola ismertetésének idezárása mellett, mely a szükséges beruházásokra nyújt tájékoztatást, értesitem a közönséget, hogy ezen feltételek ellenében már a jövő 1908/9. tanévtől kezdődőleg hajlandó vagyok a szaktanítót kinevezni, illetőleg az önálló gazdasági népiskolát megnyitni. Budapest, 1908. évi május hó 30-án. Tóth s. k. államtitkár.

Tudnivaló dolog azonban, hogy a városnak a 20 holdnyi földterület nincsen birtokában, tehát a polgármester most a város nevében egy új föllíratot intéz a földmívelésügyi miniszterhez, amelyben kéri, hogy a miniszter a kincstári erdő területéből bocsássa a város rendelkezésére a megkívánt földterületet.

Torontálvármegye Csernoch püspökhöz.

Nagybecskerek, június 23.

Torontálvármegye törvényhatósága tegnapi rendkívüli közgyűlése alkalmából írásban üdvözölte Csernoch János püspököt abból az alkalomból, hogy elfoglalta a csanádi püspöki széket. A dr. Vinczehidly Ernő m. főjegyző szerkesztette kécsszavú és mély tartalmú üdvözlő irat a következőleg hangzik:

Méltóságos és főtisztelendő püspök Ur!

Folyamatban levő közgyűlésünkben olvastuk föl Méltóságodnak azon nagybecsű levelét, amelyvel bennünket a csanádi püspöki széket s ezzel az egyházmegye kormányzásának átveteléről értesíteni méltóztatott.

Amidőn ezen figyelemért őszinte köszönetünket nyilvánítanók, engedje meg, hogy egyúttal kifejezést adhassunk e jóleső megelégedettség érzésének, melyet Méltóságod azon kijelentése költött föl bennünk, hogy működése egyaránt fog irányulni az egyház és a haza jólétének előmozdítására; Méltóságodnak puritán élete, önzetlensége és bölcsesége biztosítékát nyújtják annak, hogy eme törekvései nem maradnak jelszavak, hanem hogy azokat teljes tartalmában megvalósítani is sikerülend. De biztosítékát képezi ennek másrésztől az is, hogy egyházmegyéjének kiváló papsága az illetékes tényezők rokonszenvével kísérve, szintén a kettős cél szolgálatának szentelte buzgalmát.

És amiként Méltóságos és főtisztelendő püspök ur nagynevű elődei kitüntek a vallás és egyház buzgó szolgálatában a keresztényi erények s mi ezzel szorosan összefügg: a felekezeti türelmesség gyakorlatában, a hivatással járó nagylelkűségben és bölcsességben, de kitüntek lángoló hazafiságuk nemes lelkesedésében, a magyar nemzeti célok és kulturális törekvések ápolásában és támogatásában is, ugy a csanádi egyházmegyei papság vezérének példáját követve mindig szerencsés összhangban egyesítette magában a vallás szolgájának és a magyar hazafinak egyképpen szent kötelességeit. Emelkedett és általános szempontok által irányítva s távol tartva magukat a napi politika torzalkodásaitól, emélfogva békés esnyeléstésben e szép egyházmegye oly sokféle lakosságával, támogatva erkölcsi befolyásukkal a hatóságok közhasznú intézkedéseit s birva mindenek tiszteletét, telje-

nem magadért, de a teidért, akiket megölsz, ha magad megölsz.

Nem, soha! Szégyen, gyalázat lenne, ha ő kérné meg azt az elbizakodott gazembert! Soha! Haza megy, elbucszuk tőlök, a feleségétől meg a kicsiktől s úgy indul el örök, nyugodalmas utjára.

Szinte tántorgott, mikor felállt a padról. Mintha be lett volna csipve. Pedig csak a lelke volt mámoros, csak az volt önkívületben sötét elhatározásától.

De azután magához jött és szinte futott hazafelé. Örült vágy fogta el az övéi után. Életének azt a pár hátralévő óráját hadd töltsse azok között, akiket szívéből szeret. De szereti őket csakugyan szívből, ha itt akarja hagyni? Eh, a szereteten kívül van még a becsület is! De becsület-e gyáván megfutni a nyomoruság elől s a gyengéket az erősnek odadobni?...

Nem felel a kérdésekre, csak rohan haza. Csak úgy csorog a homlokáról a verejték, mire haza ér.

Odahaza a felesége már várt reá. Elebe jött, átölelte, megcsókolta:

— Mindent tudok. Voltam az irodában, ott kerestelek, mondták, hogy elbocsátottak. De ugy-e, nem hagysz minket elveszni?

Átfonja az ura nyakát a gyenge, halvány asszonyka s mig hozzá simul, az egyik kis gyerek is oda mászik és kapaszkodik az apja felé:

— Édes tata, ugy-e, szeretsz minket? Ugy-e, nem hagysz itt?

Felkapja a gyermeket s mig csókolja, halkan oda sugja a feleségének:

— Holnap megkérem... **Vértesy Gyula.**

sítették csendben püspökeink s papságuk áldásos hivatásukat.

Méltóságos és főtisztelendő püspök Ur!

Ily nagy és nemes tradíciók örökösekép, tiszteletteljesen üdvözöljük Szent Gellért székében. Meg vagyunk győződve, hogy azon kiváló erkölcsi és szellemi tulajdonokkal, melyeknek Méltóságod birtokosa, eme tradíciók fényét még emelni fogja, s hogy apostoli működése javára fog válni azon nagy és fontos érdekeknek, melyek gondjaira bízva. Ehhez, püspöki magas tiszteletének teljesítéséhez, kérjük a gondviselés áldását.

Magunkat nagybecsűlt jóindulatába ajánlva, kérjük Méltóságos és főtisztelendő püspök urat, fogadja kiváló mély tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Torontálvármegye törvényhatósága.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 1/2 ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 7 1/2 óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 óratól 12-ig.

Június 25. Jegyzők közgyűlése.
Július 13. Közig. bizottsági ülés.

Munkásbiztosítási választott bíróságok.

Mint a hivatalos lap közli, az igazságügyminiszter az ipari és kereskedelmi alkalmazottaknak betegség és baleset esetére való biztosításáról szóló 1907. évi XIX. t. c. alapján szervezett munkásbiztosítási választott bíróságok elnökeivé, az 1910. év végéig terjedő időtartamra Torontálvármegye területén kinevezte:

a nagybecskerekihez elnökké dr. Kováts Károly, hely. elnökké Junker János tszéki bírót;

a nagykikindaihoz elnökké Eidenmüller Adám járásbíró, hely. elnökké Krasznai Győző tszéki bírót;

a pancsovaihoz elnökké Scholmátschi Adolf, hely. elnökké Nauer György tszéki bírót.

A torontáli kulturegyesület dicsérete.

Temesvári jeles laptársunk, a „Temesvári Hírlap“ mai számában vezető cikkben foglalkozik a magyar kultúrával. A cikk bírálja a Dmke működését, amelyről azt írja, hogy pusztán Szeged érdekében dolgozik, míg Délmagyarországot negligálja. Ennek kifejtésével azután cikkét a következőképpen végzi:

„Ezzel az eljárással szemben Torontálmegye már megtalálta a maga fegyverét. A Torontálmegyei Magyar Közművelődési Egyesület olyan működést fejt ki, hogy ahhoz igaz magyar érzéssel kívánunk szerencsét az egyesület vezetőségének. Ezt a munkát például fogjuk venni mi is itt, Temesben és mihamarabb abban a helyzetben leszünk, hogy esnyelhetünk a magunk erejével, a magunk pénzével magyar kultúrát a Délvidéken.“

Laptársunknak a torontáli kulturegyesületet illető igazán hízegő elismerésére vonatkozólag félreértések kikerülése végett csak annyit kívánunk megjegyezni, hogy a torontáli kulturegyesület működése a legtávolabbról sem irányul a Dmke ellen s a kulturegyesület már évtizedekkel a Demke előtt — huszonöt éve — működik a magyar kultúráért a délvidéken.

A nagybecskereki csipketanfolyam.

A magyar ipart védőegyesület nagybecskereki fiókja tegnap Franz J. L. bankigazgató elnöklésével ülést tartott, amelyen Streitman Antal beszámolt a csipke- és kézimunka-tanfolyamról és az azt befejező kiállítás szép erkölcsi sikeréről. A gyűlésen az egyesület a tanfolyam buzgó vezetőjének, Kuss Berta állami tanítónőnek 200 korona tiszteletdíjat, Partilla Gézané és Engel Ilonka urhölgyeknek pedig köszönetet szavazott.

A tanfelügyelőség utiátalánya.

Torontálvármegye legutóbbi közigazgatási bizottsági ülésén, mint már közöltük, dr. Vértesy Gyula kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy a tanév folyamán a tanfelügyelőség megvizsgálta 424 iskolát 1213 tanosztálylyal s ezen utazásaira utiátalányán felül elköltött körülbelül 500 koronát, ami nem térül meg a tanfelügyelőségnek, mert előzetesen nem kért felhatalmazást az általánokon felüli utazásokra. Felhatalmazást azonban nem kérhetett, mert csak az államköltségvetés törvényerőre emelkedése után, vagyis most, az iskolai év végén kérhetett volna s ha ezt akarta volna bevárni, átalanja kimerültével a tanév egy részén át, egy iskolát sem látogathatott volna meg. Tekintettel ezen körülményre, a vármegye közigazgatási bizottsága a tanfelügyelőség lelkiismeret-

retes buzgalma iránti legteljesebb elismerés mellett felírt a kultuszminiszterhez, hogy térítse meg a tanfelügyelőség tulkiadásait, mert a vármegye többnyire idegen tannyelvű, nemzetiségi iskolájának a lelkiismeretes megvizsgálása csak ezzel a költségöbbléttel volt lehetséges, amelynek fedezésére tehát kell pénznek lenni az államkincstárban, mert ha valamire költeni kell ebben az országban, első sorban arra kell költeni, hogy Magyarország magyarrá legyen. S mi által lesz magyarrá? az iskolái által. Az iskoláknak magyárosodás szempontjából való ellenőrzésére tehát nem is lehet elegendő pénzt fordítani, nem hogy azt lehessen követelni, hogy ezek a rosszul dotált államtisztviselők, ezeknek a fontos ellenőrzéseknek a költségeit a saját keservesen megszolgált fizetésükből fedezzék.

Évzáró-vizsga Ozorán.

Torontálozóróról írják lapunknak: A helybeli állami fiúiskolánál az 1907/8. évi zárvizsgát e hó 19-én tartották meg a gondnokság, a községi előjáróság és a nagyszámban megjelent értelmiség és szülők élénk részvétele mellett. Ez alkalommal is fényes tanujelét adta Bontilovits Gusztáv állami iskolai igazgató-tanító, a vezetése alatt álló IV. V. és VI. oszt. tisztán románajku tanulóival elért várakozáson felüli sikeres eredménynek. Ezen vizsga alkalmával is a tanhatóság és a résztvevő közönség arról győződött meg, hogy a sablonos feleletek helyett a magyar nyelv alapos megértése és elsajátításával egyidejűleg, a gyakorlati tudásra fektette Bontilovits igazgató a fősúlyt, hogy az iskolájában szerzett magyar nyelv tudást és szellemi ismereteket az életben céltudatosan felhasználva, a majdan önálló férfiakká váló mostani tanulók erkölcsi és anyagi boldogulásukat érhesék meg vele. A zárvizsga vezetésével megbízott dr. Facuroriu Simon gondnoksági tag ur a saját és a gondnokság nevében elismerését fejezte ki Bontilovits Gusztáv igazgató urnak az iskolájában tapasztalt fényes eredményért.

Vasutasok nyári mulatsága.

A vasutasok az idén, hasonlóan mint tavaly, a bégaszentgyörgyi gyönyörű parkban tartják meg július 5-én nyári mulatságukat. A rendezőség nagyban fáradozik, hogy a közönségnek gazdag programot nyújthasson. A mulatság színhelyére külön vonatok fognak közlekedni, ahol délután nagy vasuti kabaret, este pedig nagyszabású tűzijáték lesz. Cigányzenén kívül a céllövészet és tekepálya is a közönség rendelkezésére fog állani. Jegyek 1 koronáért a két pályaudvar kapusánál válthatók. A mulatságól itélve bátran jósolhatni, hogy e nyári mulatság a jól sikerült mulatságok közé fog tartozni.

Felvétel a D. M. K. E. szegedi nevelőintézetébe.

A Délmagyarországi Magyar Közművelődési Egyesület szegedi nevelőintézetébe az 1908-1909. iskolai évre 200 növendék vétetik föl. A felvételi díj 40 korona, az egész évi ellátási díj pedig 400 korona, mely havi részletekben előre fizetendő. A nevelőintézetbe közép-felsőkereskedelmi, polgári iskolai és tanítóképzőintézeti növendékek vétetnek föl. A felvételért július 15-ig kell folyamodni. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál az intézet igazgatósága (Cím: Szeged, Dmke nevelőintézete.)

Vesztett kutya Lázárföldön.

Mint Lázárföldről jelentik, tegnapelőtt ott egy vesztett kutya két ottani földmives udvarában a baromfiak között pusztított, azonkívül egy tizenöt éves fiút. Masseng Lajost is megmart. Az állatorvos megállapította, hogy a kutya vesztett volt, minek következtében a megmart fiút felszállították a budapesti Pasteur-intézetbe.

A vetélytársak.

Véres gyilkosságot jelentenek Ócsanadról. Peszkár Domján ottani lakosnak vetélytársa volt egy leánynál Donyán Péter és nem egyszer tütek össze e miatt. Peszkár bosszút forralt Donyán ellen, mert az nem volt hajlandó szerelméről lemondani. Ily érzelmekkel telt szívvél találkozott a napokban a két vetélytárs a kocsmában. Donyán felszólította ellenfelét, hogy béküljenek ki és üritsenek békepoharat. Erre a szép felszólításra Peszkár illés adta meg a feleletet: hátulról megtámadva Donyánt, hatalmas pofont mért ennek arcára. A veszélyt látva, a megtámadott legény futásnak eredt, de futás közben lábai megbotlottak és elesett, üldözői utolérték, amikor kegyetlen harc kezdődött. A két Peszkár ütötte-verte és amikor védekezés közben Peszkár Donyán felé fordult, és a szegény áldozatnak egy hosszú kést döfött a gyomrába úgy, hogy az menten összerogyott és néhány perc után meg is halt. A gyilkos vetélytársat elfogták.

Pagliano-szirup.

Az egyedüli valódi, világoskék Girolamo Pagliano-védjeggyel ellátott Pagliano-szirup kiválóságát igazolja ama tény, hogy ezen különlegesség mint legjobb vértisztító szer, Pagliano-szirup folyékony és poralakban 1838. óta sok ezer családnál eredményesen bevált. Kétféle, orvosi rendelésre enyhén működő hashajtószer, mely a székrekedést és annak hátrányos következményeit megszünteti s vértisztítón hat. Rendelések címzendők: Girolamo Pagliano tanárhoz, Florencz A/42. via Pandolfini. 22

Irodalom.

*** A polgári leányiskola új tanterve.** A polgári leányiskolák új tantervét az iskolák, de maguk a szülők is nagy lelkesedéssel fogadták, amiről az életbeléptetésre vonatkozó rendelet kibocsátása óta több felől volt alkalmunk meggyőződni. Különösen nagy tetszéssel találkozott Apponyi közoktatásügyi miniszternek az a gyors elhatározása, melylyel az új tantervet az első osztályban már a következő 1908-1909. iskolaévben lépteti életbe. Ezzel a polgári leányiskolák egy nagy lépéssel jutnak közelebb ama céljuk felé, hogy az ide járó leánynevelést, melynek száma ma már megközelíti a 40 ezret s akiknek csak igen kis hányada folytatja felsőbb iskolában tanulmányait, teljesen befejezett, a mai fokozottabb igényeknek megfelelő iskolai kiképzésben és olyan általános műveltségben részesíthetik, amelyek együttes birakodásban társadalmi és életfeladatait tisztán képes fölfogni és teljesíteni. A tanterv kibocsátását különben bosszu és beható, szűkebb és tágabb körű szaktanácskozások előzték meg, amelyekben részt vettek a legkiválóbb szakemberek, akik az új tantervbe fölvetett újítások szükségességéről tapasztalatilag is meggyőződtek. Ily módon az új tanterv, amelynek tervezetét már ugyszólván minden érdekelte fél ismerte, minden átmeneti nehézség nélkül lép életbe, sőt azt mondhatjuk, hogy alig tudnánk közoktatási szerveink tanítási rendjének fejlődéséből csak egy olyan esetet is felhozni, amidőn az új tanterv oly simán illeszkedett volna bele a gyakorlatba, mint ez. Ebben nagy része van annak a világos, határozott és mindenek fölött az iskolázató közönség érdekeit szemmel tartó rendeletnek is, melylyel Apponyi az új tanterv végrehajtására az illetékes tanügyi hatóságokat fölhívta. A könyvkiadók már a szükséges könyvekkel is elkészültek. Ez természetesen csak akképpen történhetett, hogy a hivatott tankönyvírók állandóan figyelemmel kísérték az évek óta készülő új tantervet, a kiadók pedig ismerve a tanári kar kívánságát, az előmunkálatokat már régen megkezdhették. Ily módon a miniszteri rendelet szerint az első osztályban már az új tantervben lerakott fontos szempontok figyelembevételével készült tankönyvekkel lehet nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban a tanítást megkezdeni. A már teljesen elkészült könyvek között — melyek Lampel R. könyvkereskedése és a Franklin-Társulat kiadásában jelentek meg — vannak: Weszely Ödön Magyar nyelvtana és olvasója, Gööz—Petri Magyar Olvasó- és Nyelvtana, Makoldyné Molnár Ilona és Filtsch Jolán Német Nyelvkönyve és olvasója, Garai Német nyelvtana, Hortobágyi—Lukács Német nyelvtana és olvasókönyve, Simonyi—Glósz Földrajza, Deák—Clementis Földrajza, Némethy Földrajza, Báthory—Kneif Természetrája, Sztérényi Természetrája, melyet Gáspárdy Aladár és Nyárády Gyula dolgoztak át az új tanterv szerint, Balassa József Magyar nyelvtana, Sebestyenné Stetina Ilona Magyar olvasókönyve, Gyulay Béla Magyar nyelvtana, Donszky Lukács Magyar olvasókönyve, Szenes Adolf (Nagybecskerek) Számтана, Zettner Ede és Magyar László Számтана, Zettner Ede és Magyar László Mértana, Sztankó—Hope Énektana, Vaszkó—Agh Természetrája, Glósz—Reöthy Nyelvtana és Olvasókönyvei, Erdődy—Sziklás Számтана, valamint Páthy—Szarvasy Természetrája.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, június 23. (A „Torontál“ ered. távirata.) A szeszadó javaslat vitája még egyre nyulik. A horvátok és nemzeti-ségi szónokai egymásután vonulnak föl s nincs kilátás, hogy hamarosan végezzen vele a Ház. Ezért most a sürgősség kimondása fog következni, amire vonatkozólag már a holnapi ülésen megteszik az indítványt. A mai ülésen csupa horvát, meg nemzetiségi képviselő beszélt a szeszadó javaslat ellen.

Az ülésen Justh Gyula elnökölt s a kormány részéről Wekerle Sándor és Günther Antal volt jelen.

MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdus ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyosknál fogva kitűnő szere a legkülönfélébb gyomor-, légsző- és húgyszervi betegségeknek. 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera, megkíméltek azok, akik közönséges ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjelesebb orvosi szakkérintélyek által ajánlva. Számos elismert nyilatkozata a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másféltiteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbb; hogy az Ágnes-forrás vizet a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légszőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk. (297/a—15.8)
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Kedvelt borvíz!

A jegyzőkönyv hitelesítése után az elnök felolvastatja az összeférhetlenségi bizottság jelentését Csernoch János püspök mandátuma ügyében, amely szerint a bizottság a püspökséget nem tartja összeférhetlennak a képviselői mandátummal.

A Ház a jelentést tudomásul veszi. Az elnök jelenti, hogy több képviselő szabadságot kér a Háztól. Javasolja a szabadság megadását, úgy azonban, hogy a szabadság csak a holnapi ülés végétől számíttassék. A Ház ehhez hozzájárul.

Szász Zsombor előadó betérjeszti az igazságügyi bizottság jelentését a kuriai bíraskodás meghosszabbításáról.

Okolicsányi László előadó az igazoló-bizottság jelentését terjeszti be, mely szerint báró Mannsdorf fehérvári és Mádi Kovács paksi képviselők mandátumát rendben találta. A szokásos 30 napi fenn-tartással a két képviselőt igazoltnak mondják ki.

Ezután áttértek a szeszadó javaslat tárgyalásának folytatására.

Novoszello Mátyás horvát képviselő kezdte a vitát, utána Maniu Gyula nemzetiségi következt s mindketten határozati javaslatot nyújtottak be.

Most csupa horvát képviselő lépett sorompóba a javaslat ellen. Vinkovics Bogdán, Pribicsevics Szvetozár, Budiszavljevics Bude, Lorkovics Iván beszélték s az ülés lapunk zártakor még folyik.

Hire jár, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök a mai ülés végén, vagy holnap nagy beszédet mond.

József főherceg Jászberényben.

Budapest, június 23. (A „Torontál“ eredeti táv.) Mint Jászberényből jelentik, József főherceg ma az ottani honvédség megszemlélésére odaérkezett. A jászberényiek a főherceget nagy ünneppésséggel fogadták.

A delegációk.

Budapest, június 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Mint Bécsből sürgőnyzik, végleges megállapodások szerint a delegációkat szeptember 25-ikére hívják össze Budapestre.

A horvát helyzet.

Budapest, június 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Rauch Pál báró horvát bán ma délelőtt Budapestre érkezett, hogy Wekerle Sándor miniszterelnökkel tanácskozzék. Délelőtt azonban nem beszélhetett vele, mert a miniszterelnök nagyon el volt foglalva. A horvát bán a képviselőház folyosóján beszélgetett az újságírókkal, akiknek kijelentette, hogy nincs szándékában lemondani s egyáltalán semmi baj nincs és a kormány folytatja eddigi programját Horvátországban.

A szeszadójavaslat sürgőssége.

Budapest, június 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőházban Szentiványi Zoltán, Hoitsy Pál és Ugron Gábor aláírásokat gyűjtöttek a sürgősségi indítványhoz, amelyet a képviselőház holnapi ülésén terjesztenek be a szeszadójavaslatra vonatkozólag.

A pozsony—bécsi villamos.

Budapest, június 23. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház közlekedési bizottsága ma délelőtt ülést tartott, amelyen a pozsony—bécsi villamosról szóló törvényjavaslat előadója Kubik Bélát választotta meg.

Határidő-üzenet.

Budapest, június 23. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 23-02— —
Rozs (októberre 1908.) . . . 18-82— —
Zab (októberre 1908.) . . . 16-72— —
Tengeri (augusztusra) . . . 14-24— —
Tengeri (új, októberre) . . . 13-84— —

Közgazdaság.

□ **Tejszövetkezetek Torontálban.** A földmívelésügyi miniszter részletes kimutatást tesz közzé a vajtermelésre berendezett falusi tejszövetkezetek 1907. évi működéséről. A kimutatásból kitűnik, hogy Magyarországon tavaly 651 falusi tejszövetkezet működött, 62.156 taggal, 98.237 üzletrészszel. A szövetkezetek összesen 84 és fél millió tejet, 2,700.000 kgr. vajat termeltek és bevételük meghaladta a 10 millió koronát.

A kimutatásnak Torontálvármegyére vonatkozó adatai a következők:

Torontálvármegyében 3188 tagja volt a tejszövetkezeteknek 4956 üzletrészszel. Termeltek összesen 2,318.152 liter tejet, 27.829 kgr. vajat, összes bevételük 167.650 korona volt. Legnagyobb bevétele volt a grabácinak (44.691 korona), a torontálszécsányinak (24.867 kor.) és a németnagyszentmiklósinak (13.500 kor.) Legrégibb a torontálszécsányi szövetkezet, amely 1898-ban kezdte meg működését. Tejszövetkezetek vannak a következő községekben: Aurelháza, Bégaszentgyörgy, Csene, Csősztelek, Grabác, Gyertyámos, Gyülvész, Jánosföld, Károlyliget, Kistószeg, Magyarittele, Magyarszentmárton, Módos, Nagytószeg, Németczeranya, Németnagyszentmiklós, Ócsanád, Szenthubert, Torda, Torontálszécsány, Ujpécs, Ujszentiván, Ujvár, Zichyfalva, Zsombolya.

Dr. Brájer Lajos távollétében a szerkesztésért felelős Somfai János.

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1908. május hó 1-től.

Érkezik:

a) **A nagybecskereki pályaudvarra:**

Temesvár, Versecz, Zsombolyáról: délelőtt 9 óra 23 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegebről: reggel 7 óra 18 p.; délután 5 óra 50 perc.
Szegebről: (mótorokosi) d. e. 9 óra 47 perc.
Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 50 perc.

b) **A nagybecskerek-bégapárti pályaudvarra:**
Zsombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 perc.
Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 30 perc.
Pancsováról: reggel 8 óra 27 perc.
Zsombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p. este 7 óra 05 perc.
Csősztelekről: (keskenyvágányu vonal) délután 4 óra 29 p.

Indul:

a) **A nagybecskereki pályaudvarról:**

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szegebről—Budapestre: d. e. 9 óra 50 p.; este 6 óra 46 p.
Szegebre: (mótorokosi) délután 1 óra 15 perc.
Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) **A nagybecskerek-bégapárti pályaudvarról:**
Zsombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra reggel 3 óra 33 perc.
Zsombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 2 óra 31 p. délután 5 óra 25 perc.
Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon d. e. 11 óra 38 perc.
Csősztelekre: (keskenyvágányu vonal) délelőtt 11 óra 55 p.
Módosról—Temesvárra: minden kedden, pénteken és vasárnapon 2 óra 10 p. délután.
Temesvárról—Módosig: minden kedden, pénteken és vasárnapon indul Temesvárról 11 óra délelőtt.
Módosról—Zsombolyára: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 2 órakor.
Zsombolyáról—Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délután 5 óra 30 perc.

